

Sygn. akt **XXVII Ca 1876/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Robert Zegadło
Sędziowie:	SO Joanna Staszewska SR del. Wiesława Śmich (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Skrzeczkowska

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2016r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. B. i H. B.**

przeciwko **(...) Bank (...) S.A. w W.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie

z dnia 30 czerwca 2015 r., sygn. akt I C 2889/13

1. oddała apelację;

2. zasądza od (...) Bank (...) S.A. w W. na rzecz M. B. i H. B. kwoty po 40,16 (czterdzieści 16/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.

SSR del. Wiesława Śmich SSO Robert Zegadło SSO Joanna Staszewska

XXVII Ca 1857/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 czerwca 2013 r. powodowie M. B., H. B., I. B. i A. B. zażądali pozbawienia wykonalności, tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego o nr (...) wydanego przez (...) Bank (...) S. A.

W odpowiedzi na pozew, pozwany (...) Bank (...) S. A. wniósł o zniesienie postępowania w zakresie w jakim jest ono dotknięte brakami oraz o wydanie zarządzenia o zwrocie pozwu wobec nieuzupełnienia jego braków formalnych w terminie ustawowym wskazanym przez Sąd, podnosząc, że R. U. nie mógł być pełnomocnikiem stron. Z ostrożności procesowej pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o oddalenie wniosków dowodowych powodów.

Pismem z dnia 16 lipca 2014 roku powódka I. B. cofnęła powództwo wraz z pełnomocnictwem udzielonym wcześniej R. U.. Pismem z tego samego dnia powództwo cofnęła również powódka A. B. odwołując również pełnomocnictwo udzielone wcześniej R. U..

W związku z powyższym Sąd postanowieniem z dnia 24 września 2014 r. umorzył postępowanie w stosunku do powodów I. i A. B.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2015 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie: 1. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego w stosunku do powodów; 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 1.143,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego:

W dniu 27 października 2006 r. P. B. zawarł z (...) S. A. (aktualnie (...) Bank (...) S. A.) umowę kredytu konsumenckiego „na miarę” w ramach, której uzyskał kredyt w wysokości 40 000, 00 zł. Kredyt miał być spłacany w terminach i wysokości wyliczonych zgodnie z warunkami spłaty Kredytu określonymi w Harmonogramie Spłat.

W dniu 13 września 2010 r. zmarł P. B. a spadek po nim nabyli na mocy ustawy, H. B. (żona) oraz M. B. (syn) 1/3 części każde z nich oraz wnuczki I. B. oraz A. B. w 1/6 części każda z nich, z dobrodziejstwem inwentarza.

Pozwany w piśmie z dnia 8 lutego 2013 r. wezwał M. B. do zapłaty kwoty 22251,56 zł z tytułu niespłaconej kwoty kredytu udzielonego P. B. w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania

W dniu 19 lutego 2013 r. (...) S. A. wydał Bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), na kwotę 22 251, 56 zł przeciwko A. B., H. B., I. B. i M. B..

Postanowieniem z dnia 4 marca 2013 r. Sąd Rejonowy w Otwocku Wydział I Cywilny o sygn. akt I Co 390/13 nadał bankowemu tytułowi egzekucyjnemu (...) Bank (...) S. A. z siedzibą w W. nr (...) z dnia 19 lutego 2013 r. klauzulę wykonalności stwierdzając, że dłużnicy odpowiadają do wysokości 200 000, 00 zł.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy oparł się na dokumentach, których wiarygodność nie była kwestionowana przez strony.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie swoich rozważań Sąd Rejonowy wskazał, że strona powodowa żądała pozbawienia tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego wykonalności, podnosząc wśród szeregu innych zarzutów to, że powodowie nigdy nie poddawali się egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego i nie łączyli ich z bankiem żaden stosunek prawny.

W ocenie Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie ma znaczenie, że w świetle treści art. 97 ust. 1 prawa bankowego bte może być podstawą egzekucji wyłącznie przeciwko osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz gdy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia. Wymaga podkreślenia, że ustawodawca w niniejszym przepisie wyliczył osoby, przeciwko którym można na podstawie bte prowadzić egzekucję czyli osoby, które 1) bezpośrednio z bankiem dokonywały czynności bankowej, 2) są dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyły pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji bankowej gdy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia. Użycie w ustawie zwrotu „wyłącznie” w ocenie Sądu Rejonowego wskazuje, że ustawodawca wskazał na regułę - regułą jest nadawanie klauzuli wykonalności wobec bankowego tytułu egzekucyjnego wyłącznie w stosunku do osób, które bezpośrednio z bankiem dokonywały czynności bankowych bądź są dłużnikami banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z tej

czynności. Wyjątkiem od tej reguły jest natomiast przepis art. 98 ust. 2 prawa bankowego, który dozwala na wydanie klauzuli wykonalności, bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu przeciwko dłużnikowi, m. in. przeciwko jego spadkobiercom. Na etapie dokonanej wykładni językowej należy więc wyciągnąć pierwszy wniosek, że norma określona w art. 98 ust. 2 prawa bankowego stanowi wyjątek. Zgodnie z zasadą *Exceptiones non sunt extentendae*, nie może być on interpretowany w sposób rozszerzający. Ponieważ przepisy prawa bankowego nie regulują jednoznacznie kwestii przeciw komu można wystawić tytuł egzekucyjny a jedynie wskazują na to przeciw komu może być nadana klauzula wykonalności, Sąd musiał wziąć pod uwagę również treść art. 786² § 1 k. p. c. świetle której sąd jest m. in. zobligowany do zbadania czy dłużnik określony w bte poddał się egzekucji. Przepis ten stanowi integralną część normy na podstawie której bankowy tytuł egzekucyjny jest wydawany. W ocenie Sądu Rejonowego brak analogicznej do art. 98 ust. 2 prawa bankowego regulacji w powołanym przepisie może być wskazówką, że o ile bte może być opatrzony klauzulą wykonalności przeciwko spadkobiercom dłużnika o tyle brak wyjątku, który stanowiłby, że Sąd ma badać, czy dłużnik stanowi spadkobiercę osoby, która poddała się egzekucji i na podstawie 98 ust. 2 prawa bankowego stała się dłużnikiem, co stanowi, że samo bte może być wystawione przeciw spadkobiercom dłużnika. Należy podkreślić, że wspomniany przepis zawiera katalog zamknięty czynności podejmowanych przez Sąd a w konsekwencji należy przyjąć, że Sąd jest zobligowany podjąć wyłącznie czynności opisane w przedmiotowym przepisie, za wyjątkiem wymogów określonych w przepisach odrębnych przy czym nie może też podjąć mniej czynności niż wskazane w tym przepisie albowiem określa on kognicję sądu w sprawach związanych z nadawaniem bte klauzuli wykonalności (na co wskazuje użycie trybu oznajmującego tj. „Sąd bada”). Innymi słowy art. 786² k. p. c. pozwala sądowi nadać klauzulę wykonalności jeżeli dłużnik podał się egzekucji (z bte) oraz jeżeli roszczenie objęte tytułem i wynika z czynności bankowej dokonanej bezpośrednio z bankiem lub z zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z tej czynności. Jeżeli brak jest np. oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji uzasadnia to stwierdzenie, że bte jest wadliwy i nie powinien być zaopatrzony w klauzulę wykonalności lub powinien być tej wykonalności pozbawiony. Sąd Rejonowy by potwierdzić bądź skorygować efekt dokonanej wykładni logiczno - gramatycznej (językowej) posłużył się również wykładnią funkcjonalną.

W ocenie Sądu Rejonowego analizowany przepis art. 98 ust. 2 prawa bankowego stanowiącego wyjątek od ogólnej zasady określonej w art. 97 ust. 1 prawa bankowego, ma służyć ochronie banku w przypadku gdyby dłużnik, przeciwko któremu wystawiono bte zmarł i w jego prawa wstąpili spadkobiercy. Natomiast w przypadku, gdy wobec spadkodawcy nie wystawiono bte, bank ma inne narzędzia pozwalające na dochodzenie swoich roszczeń.

Drugi stopień wykładni w ocenie Sądu Rejonowego potwierdził wyniki osiągnięte w efekcie zastosowania wykładni logiczno - gramatycznej (językowej).

Art. 786² k. p. c. jako przepis o charakterze *ius cogens* nie może być w żaden sposób zmieniony wolą stron, zawiera zamknięty katalog czynności dokonywanych przez Sąd jednoznacznie ustanawiając zasadę, że dłużnik przeciwko któremu wystawiono bte musi poddać się wcześniej egzekucji. Dopiero na etapie postępowania klauzulowego na podstawie art. 98 ust. 2 p. b. można nadać klauzulę wykonalności na tak sformułowany bte przeciwko spadkobiercom, jednak, nie można na jego podstawie wystawić przeciwko nim samego bankowego tytułu egzekucyjnego albowiem taki zabieg stanowiłby niedopuszczalną, zakazaną wykładnię rozszerzającą wyjątków od zasady. Ponadto charakter wszelkich tytułów egzekucyjnych nie pochodzących od Sądu jest wyjątkowy i w związku z tym również nie pozwala na wykładnię rozszerzającą. Odnosząc się do judykatury i literatury prawniczej z zakresu wystawiania bte przeciwko spadkobiercom dłużnika można wskazać, że wykształciły się dwa poglądy. Jeden z nich zakłada, że nie ma możliwości wystawienia bte przeciw spadkobiercom dłużnika, drugi pogląd zakłada, że bank jest uprawniony do wystawienia bte przeciw spadkobiercom dłużnika. W ocenie Sądu Rejonowego trafny jest pierwszy z wyżej wymienionych stanowisk, w szczególności na gruncie niniejszej sprawy.

Odnosząc się do argumentacji przedstawionej w uchwale SN odnoszącej się do drugiego stanowiska należy stwierdzić, że argumentem kluczowym, podniesionym przez SN, który mógłby mieć wpływ również na czynione przez tutejszy Sąd Rejonowy rozważania jest kwestia charakteru prawnego oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji. Przyjęcie zgodnie z dopuszczonym przez SN poglądem, że oświadczenie to nie gaśnie z chwilą śmierci dłużnika i jego skutki

są niejako „dziedziczone” przez spadkobierców mogłoby stanowić podstawę do stwierdzenia, że tacy spadkobiercy wpisani w bte jako dłużnicy złożyli oświadczenie o poddaniu się egzekucji. W judykaturze nie określono do tej pory charakteru prawnego oświadczenia o poddaniu się egzekucji z bte, stwierdzając jedynie, że stanowi ono jednostronne oświadczenie woli. Nawet co do tego pojawiają się jednak i odmienne stanowiska. W piśmiennictwie pojawia się stanowisko odmawiające oświadczeniu dłużnika o poddaniu się egzekucji na podstawie bte odrębności, sprowadzające je do elementu stosunku obligacyjnego. Zebrane wypowiedzi judykatury i literatury pozwalają w ocenie Sądu Rejonowego na wyodrębnienie pewnych cech wzmiankowanego oświadczenia, które w konsekwencji pozwolą na rozstrzygnięcie wątpliwości pojawiających się na gruncie niniejszej sprawy.

Sąd Rejonowy wskazał, że nie ma wątpliwości, że oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji z bte stanowi oświadczenie woli, do którego stosuje się odpowiednio przepisy k. c. zmodyfikowane o treść art. 97 ust. 2 p. b. które wymienia wprost konieczne elementy jakie muszą znaleźć się w bte. Poddając pojęcia Jednostronnej czynności prawnej i jednostronnego oświadczenia woli wykładni już *prima facie* zarysowuje się i podobieństwo i różnica wspomnianych instytucji. Podobieństwo między nimi polega na tym, że w obu wypadkach jest jedno oświadczenie woli. Różnica jest natomiast w skutku, jednostronna czynność prawna to sytuacja w której dany podmiot swoim oświadczeniem kreuje nowy stosunek prawny, którego skutki mogą mieć doniosłość w stosunku do osób trzecich, czyniąc ich wierzycielami bądź dłużnikami. Jednostronne oświadczenie woli, może wykreować jedynie pewną sytuację prawną odnoszącą się do danego konkretnego człowieka, jego skutki są słabsze właśnie dlatego, że nie mogą samodzielnie kreować stosunków prawnych skutecznych względem innych członków stosunków cywilnoprawnych. Przyjęcie koncepcji, że oświadczenie o poddaniu się egzekucji z bte po śmierci osoby, która takowe złożyła, kształtuje sytuację prawną spadkobierców dłużnika jest nie do zaakceptowania w świetle podstawowych zasad prawa cywilnego. Spadkobiercy dłużnika w żaden sposób nie mogli wyrazić swojej woli o poddaniu się takiej egzekucji, nie byli informowani o skutkach takiego poddania się, a wywiera ono doniosły wpływ na ich sytuację. Pozbawia bowiem spadkobierców etapu postępowania sądowego, w którym mogliby udowodnić niezasadność roszczenia banku.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 922 § 1 k. c. i art. 925 k. c. Prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób. Spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku. W związku z powyższym abstrahując od kwestii odrzucenia spadku, które to wymaga oświadczenia o jego odrzuceniu, to spadkobierca z chwilą śmierci spadkodawcy uzyskuje spadek a w konsekwencji, gdyby przyjął, że wstępuje w wolę poddania się egzekucji z bte, to bez własnej woli w stosunku do całego swojego majątku poddany byłby egzekucji an podstawie bte. Ochrona przed skutkami oświadczenia, niezłożonego przez spadkobiercę, które w dużej mierze pozbawiałyby go prawa do sądu, wymagałaby od niego ponadto opłaty. Takie stanowisko jest nielogiczne i sprzeczne z elementarnymi zasadami prawa. W związku z powyższym skutki wywołane przez oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji z bankowego tytułu egzekucyjnego są ściśle osobiste i odnoszą się wyłącznie do niego gasnąc z chwilą jego śmierci.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy Sąd Rejonowy stwierdził, że wobec braku oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego, nie są spełnione warunki wydania tegoż. Jednocześnie nie jest spełniony warunek z art. 98 ust. 2 prawa bankowego, który dotyczy wyłącznie postępowania klauzulowego (ergo nie można na jego podstawie rozszerzać przepisów o to przeciwko komu bte może być wydane), co nie pozwala nadać takiemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, a jeżeli klauzula taka została mu nadana to Sąd powinien taki tytuł wykonawczy pozbawić wykonalności.

Tytułem wstępu do rozważań czynionych w dalszej części uzasadnienia Sąd Rejonowy wskazuje, że przepisy o bte, które zostały uznane za niekonstytucyjne, powinny być tak wykładane by prowadzić do stanu zgodności z konstytucją, a więc skoro w ocenie Trybunału Konstytucyjnego, bte stanowi nadmierne uprzywilejowanie i tak silniejszej strony stosunku prawnego i to w odniesieniu do dłużnika który poddał się egzekucji z bte, to już skrajnym przypadkiem braku równości stron byłaby akceptacja poglądu, że ten przywilej odnosi skutki również względem spadkobierców dłużnika. Sąd Rejonowy w pełni podziela stanowisko zawarte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2004 r. o sygn. akt III CZP 98/03, które uzyskało również poparcie w doktrynie - „Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego art.

98 ust. 2 prawa bankowego nie stanowi także podstawy do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przeciwko spadkobiercom dłużnika banku (uchwała SN z dnia 7 stycznia 2004 r., III CZP 98/03, OSNC 2005, nr 2, poz. 27).

Niezależnie od powyższej podstawy, w niniejszej sprawie w ocenie Sądu Rejonowego relewantny był też fakt, że przepisy art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 prawa bankowego, na podstawie których bank mógł wydawać bankowy tytuł egzekucyjny, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r. o sygn. akt P 45/12 zostały uznane za niezgodne z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny odroczył wejście w życie niniejszego wyroku do dnia 1 sierpnia 2016 r. Odroczenie wejścia w życie wyroku Trybunału, nie może jednak być zawsze i bezwzględnie przyczyną obowiązku stosowania przepisów uznanych za niezgodne z konstytucją. Ustrojodawca zezwalając sądowi konstytucyjnemu na odroczenie wejścia w życie wyroku starał się uniknąć stanu tzw. wtórnej niekonstytucyjności (co jest wyraźnie podnoszone w uzasadnieniu przytoczonego wyroku TK). Stan ten jednak nie dotyczy wszystkich spraw rozpatrywanych przez Sądy. Ujmując zagadnienie inaczej należy wskazać, że czasem zdarzyć się mogą sytuacje w których zastosowanie niekonstytucyjnego przepisu będzie czyniło większą szkodę w obowiązującym porządku prawnym niż odmowa jego zastosowania ze względu na obalenie domniemania jego konstytucyjności. Stanowisko to jest powszechnie akceptowane w orzecznictwie.

Powyższe obligowało Sąd Rejonowy by rozpatrując kwestię pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, jakim jest zaopatrzone w klauzulę wykonalności bte podjął działania ażeby wydane rozstrzygnięcie jak najbardziej odpowiadało porządkowi konstytucyjnemu. W niniejszej sprawie występuje w ocenie Sądu Rejonowego sytuacja kwalifikowanej nierówności stron, w której zasady sprawiedliwości po prostu nie pozwalają na stosowanie w/w przepisów. Wynika to z okoliczności, że jedyny de facto element zapewniający ochronę dłużnikowi, wyrównujący (w niewielkim stopniu) sytuację banku i dłużnika, stanowiący złagodzenie rygorów procedury związanej z bte - oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji - nie istnieje. Dłużnicy w niniejszej sprawie nigdy nie poddali się egzekucji z bte, r nie wyrazili na nią zgody, nie byli w żaden sposób informowani o tej instytucji i skutkach poddania się egzekucji, ich sytuacja jest rażąco niesprawiedliwa a odpowiedzialność bardzo szeroka.

Sąd Rejonowy wskazał, że wobec faktu, że w niniejszej sprawie bankowy tytuł egzekucyjny był wadliwy i nie spełniał wymogów stawianych przez przepisy k. p. c. i prawa bankowego oraz standardów konstytucyjnych nie powinien podlegać on wykonaniu. W niniejszej sprawie zaszedł przypadek określony przez art. 840 § 1 k. p. c., albowiem dłużnicy kwestionowali prawidłowość wystawienia przeciwko nim bte, które stanowiło zdarzenie od którego rozpoczęła się w stosunku do dłużników egzekucja. Kognicja Sądu Rejonowego obejmowała zbadanie samego istnienia bte, jego prawidłowości i prawidłowości nadania mu klauzuli wykonalności. Jak wskazano w powyższych wywodach, niedopuszczalne było w niniejszej sprawie nadanie takiemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności.

O kosztach Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności stron za wynik procesu określoną w art. 98 k. p. c.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Rejonowego wniósł pozwany zaskarżając przedmiotowe rozstrzygnięcie w części ponad kwotę 11 225,74 zł.

Orzeczeniu pozwany zarzucił:

1. naruszenie art. 96 ust. 2 ustawy prawo bankowe poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji przyjęcie, że Pozwany nie mógł wystawić Bankowego Tytułu Egzekucyjnego bezpośrednio przeciwko spadkobiercom dłużnika tj. P. B., co skutkowało uwzględnieniem powództwa przez Sąd i pozbawieniem wykonalności tytułu wykonawczego w postaci Bankowego Tytułu Egzekucyjnego;
2. naruszenie art. 97 ust. 1 i art. 98 ust. 2 prawa bankowego poprzez błędną ich wykładnię, skutkującą nieuzasadnionym przyjęciem, iż brzmienie powyżej wskazanych przepisów sprzeciwia się możliwości wystawienia przez Bank Bankowego Tytułu Egzekucyjnego bezpośrednio przeciwko spadkobiercom dłużnika, po śmierci dłużnika, podczas gdy zakaz taki z żadnego z powyżej wskazanych przepisów nie wynika, a w konsekwencji niezasadne uwzględnienie powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego;

3. naruszenie art. 922 k.c. i art. 925 k.c. oraz art. 97 ust. 1 i 2 prawa bankowego poprzez błędną ich wykładnię polegającą na przyjęciu, że złożone przez spadkodawcę oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie Bankowego Tytułu Egzekucyjnego nie kształtuje sytuacji prawnej spadkobierców po śmierci spadkodawcy, oraz, że oświadczenie takie wywołuje wyłącznie skutki osobiste, odnoszące się wyłącznie do spadkodawcy, który takie oświadczenie złożył a także, że jego skutki gasną z chwilą śmierci spadkodawcy;

4. naruszenie 4. art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 ustawy prawo bankowe poprzez ich niezastosowanie i uwzględnienie powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w związku ze stwierdzeniem przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 15 kwietnia 2015 roku P 45/12 niezgodności wskazanych przepisów z art. 32 ust. 1 Konstytucji, pomimo, iż utrata mocy przez powyższe przepisy została odroczone do dnia 1 sierpnia 2016 roku, a zatem przepisy te nadal znajdują zastosowanie w obowiązującym porządku prawnym i powinny stanowić podstawę orzekania;

5. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niczym nieuzasadniony przyjęcie, że oświadczenie o poddaniu się egzekucji złożone przez dłużnika P. B. nie wiąże jego spadkobierców;

6. naruszenie art. 840 § 1 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i uwzględnienie powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w całości podczas, gdy w przedmiotowej sprawie nie zaistniała żadna z przesłanek wskazanych w powyższym przepisie pozwalająca na uwzględnienie powództwa.

Podnosząc powyższe zarzuty, pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego co do kwoty ponad 11 225,74 zł oraz zasądzenie od Powodów M. B. i H. B. solidarnie na rzecz Pozwanego (...) Bank (...) S.A. zwrotu kosztów postępowania za I instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych oraz kwoty 17,00 zł tytułem uiszczonej opłaty skarbowej a także o zasądzenie od Powodów M. B. i H. B. solidarnie na rzecz Pozwanego (...) Bank (...) S.A. zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja wywiedziona przez stronę pozwaną nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktycznie poczynione przez Sąd Rejonowy jak również ich ocenę prawną i przyjmuje je za własne.

Sąd Okręgowy pragnie wskazać, że postawienie zarzutu przekroczenia przez sąd zasady swobodnej oceny dowodów poprzez dowolne czy też sprzeczne z zasadami wykładni przyjęcie określonych ustaleń faktycznych wymaga wykazania, że sąd ten uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Dla zasadności zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do odmiennego przekonania skarżącego o rzeczywistym stanie rzeczy. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001 r. w sprawie o sygn. akt IV CKN 970/00). W niniejszej sprawie w ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenie tego przepisu i dokonał prawidłowej oceny dowodów, na ich podstawie wywiódł trafne wnioski.

W niniejszej sprawie spór nie dotyczył okoliczności stanu faktycznego, a jedynie oceny prawnej zaistniałej sytuacji. Sąd Rejonowy miał za zadanie rozstrzygnąć kwestię tego, czy bank jest uprawniony do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego (dalej bte) przeciwko spadkobiercom dłużnika, który jest jedną z osób wymienionych w art. 96 ust. 2 ustawy prawo bankowe, w sytuacji gdy dłużnik zmarł przed wystawieniem przeciwko niemu bte.

Zdaniem Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie dokonał prawidłowej oceny prawnej, wnioskowania i subsumpcji przepisów ustawy prawo bankowe, a w szczególności art. 96, art. 97 oraz 98 tej ustawy, jak również art. 786² k. p. c. Ponadto Sąd Rejonowy wyczerpująco omówił rozbieżności jakie powstały na tle przedstawionego powyżej

zagadnienia prawnego w orzecznictwie Sądu Najwyższego, na przykładzie uchwał z dnia 7 stycznia 2004 roku, sygn. akt III CZP 98/03 oraz z dnia 7 maja 2010 roku, sygn. akt III CZP 18/10.

Sąd Rejonowy odniósł się również do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r. o sygn. akt P 45/12, w którym art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 prawa bankowego, na podstawie których bank mógł wydawać bankowy tytuł egzekucyjny zostały uznane za niezgodne z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny odroczył wejście w życie niniejszego wyroku do dnia 1 sierpnia 2016 r. Jednocześnie Sąd Rejonowy wskazał, na zdanie odrębne sędziego Tulei zawarte w tym wyroku, zgodnie z którym przykładem sytuacji, w której należałoby rozważyć zasadność związania sądu klauzulą odraczającą utratę mocy obowiązującej niekonstytucyjnych przepisów jest sytuacja, w której bankowy tytuł egzekucyjny został wystawiony przez bank dopiero po śmierci dłużnika przeciwko jego spadkobiercom, tj. w sytuacji która miała miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Należy wskazać, iż powyższe rozważania Sądu Rejonowego, choć trafne, poczynione zostały jedynie na marginesie niniejszej sprawy. Niezależnie bowiem od treści zapadłego wyroku Trybunału Konstytucyjnego Sąd Rejonowy przeprowadził dogłębną analizę prawną wskazanych przepisów prawa bankowego, która doprowadziła go do słusznego wniosku, iż bank nie ma możliwości wydania bte przeciwko spadkobiercom dłużnika. Sąd Okręgowy w pełni podziela niniejsze stanowisko, zbieżne z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 stycznia 2004 roku, sygn. akt III CZP 98/03.

W niniejszej sprawie w ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy prawidłowo powołał się na wnioski płynące z wykładni językowej powołanych przepisów ustawy prawo bankowe, wskazując, iż możliwość wystawienia bte została wprost uregulowana w art. 96 i art. 97 tej ustawy. Z niniejszych przepisów jednoznacznie wynika, iż bte może być podstawą egzekucji wyłącznie przeciwko osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzycelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz gdy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia. Co za tym idzie należało uznać, iż osobą przeciwko której możliwe było wystawienie bte był spadkodawca, nie zaś pozwani, bowiem to on był dłużnikiem banku i złożył oświadczenie o poddaniu się egzekucji.

Ponadto Sąd Okręgowy zgadza się z przeprowadzoną przez Sąd Rejonowy analizą prawną art. 98 ust. 2 prawa bankowego oraz art. 786² k. p. c., z której wynika, iż Sąd ma możliwość nadania klauzuli wykonalności przeciwko spadkobiercom dłużnika, nie jest to jednak równoznaczne z przyznaniem bankowi uprawnienia do wystawienia bte przeciwko tym spadkobiercom. Stosownie do art. 98 ust. 2 pr. bank., jeżeli po dokonaniu czynności bankowej, o której mowa w art. 97 ust. 1, obowiązek spełnienia świadczenia przeszedł na inne osoby w wyniku spadkobrania lub przekształcenia osoby prawnej albo gdy zachodzi potrzeba egzekucji z majątku wspólnego małżonków, podstawą egzekucji może być tytuł wykonawczy oparty na bankowym tytule egzekucyjnym zaopatrzonym w sądową klauzulę wykonalności nadaną przez sąd przeciwko tym osobom. Art. 98 prawa bankowego stanowi odstępstwo od reguły bezpośrednio wyrażonej w art. 97 tej ustawy, a wyjątek powinien być interpretowany ściśle (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2004 roku, sygn. akt III CZP 98/03). Natomiast art. 786² k. p. c. pozwala sądowi nadać klauzulę wykonalności jeżeli dłużnik poddał się egzekucji (z bte) oraz jeżeli roszczenie objęte tytułem wynika z czynności bankowej dokonanej bezpośrednio z bankiem lub z zabezpieczenia wierzycelności banku wynikającej z tej czynności. Jeżeli brak jest np. oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji uzasadnia to stwierdzenie, że bte jest wadliwy i nie powinien być zaopatrzony w klauzulę wykonalności lub powinien być tej wykonalności pozbawiony. Brak wyjątku, który stanowiłby, że Sąd ma badać, czy dłużnik stanowi spadkobiercą osoby, która poddała się egzekucji i na podstawie 98 ust. 2 prawa bankowego stała się dłużnikiem, świadczy w ocenie Sądu Okręgowego o tym, że samo bte nie może być wystawione przeciw spadkobiercom dłużnika.

Powyższy wniosek można również wyprowadzić z samej systematyki przepisów regulujących zagadnienie bte w ustawie prawo bankowe. Art. 96 tej ustawy reguluje możliwość wystawienia bte, zaś artykuły następne odnoszą się jedynie do zagadnienia możliwości nadania sądowej klauzuli wykonalności przeciwko dłużnikowi (art. 97 pr. bank.) oraz przeciwko osobom, na które przeszedł obowiązek świadczenia wskazany w bte (art. 98 pr. bank.). W związku z

powyższym niezasadne okazały się zarzuty strony apelującej dotyczące naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 96, art. 97 i art. 98 prawa bankowego.

Ponadto należy podzielić rozważania poczynione przez Sąd Rejonowy dotyczące charakteru prawnego oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji, wskazujące na to, iż oświadczenie niniejsze stanowi jednostronne oświadczenie woli, nie zaś jednostronną czynność prawną. Sąd Rejonowy prawidłowo wskazał, że jednostronna czynność prawna to sytuacja w której dany podmiot swoim oświadczeniem kreuje nowy stosunek prawny, którego skutki mogą mieć doniosłość w stosunku do osób trzecich. Jednostronne oświadczenie woli, może wykreować jedynie pewną sytuację prawną odnoszącą się do danego konkretnego człowieka, jego skutki są słabsze właśnie dlatego, że nie mogą samodzielnie kreować stosunków prawnych skutecznych względem innych członków stosunków cywilnoprawnych. Z tych względów w ocenie Sądu Okręgowego należy uznać, iż pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji i wynikające stąd konsekwencje dla dłużnika składające takie oświadczenie nie przechodzą - w drodze dziedziczenia - na podmiot, który nie podpisał takiego oświadczenia. Artykuł 98 ust. 2 ustawy prawo bankowe nie czyni odstępstw od ogólnych reguł dziedziczenia obowiązków majątkowych lub pewnych sytuacji prawnych. Określa on osoby trzecie, przeciwko którym bank może wystąpić z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności, a także wskazuje moment, od którego bank może żądać nadania klauzuli przeciwko tym osobom (tak. uchwała Sądu Najwyższego w z dnia 7 stycznia 2004 roku, sygn. akt III CZP 98/03). Z tych względów należało uznać zarzut naruszenia art. 922 k.c. i art. 925 k.c. oraz art. 97 ust. 1 i 2 prawa bankowego za niezasadny.

Podsumowując, Sąd Okręgowy zważył, iż w niniejszej sprawie zaszła podstawa do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego z uwagi na zaistnienie przesłanki wskazanej w art. 840 § 1 k. p. c. Co za tym idzie zarzut naruszenie niniejszego przepisu należało uznać za chybiony.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy uznał, że nie zachodzą podstawy do uwzględnienia apelacji pozwanego i zmiany rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. Z tego względu Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda w całości.

O kosztach postępowania w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie zasady odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażonej w art. 98 § 1 k. p. c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Zważywszy na oddalenie apelacji w całości, pozwany zobowiązany został do zwrotu poniesionych przez powoda kosztów postępowania.

SSR (del.) Wiesława Śmich SSO Robert Zegadło SSO Joanna Staszewska